

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Юридична наука в ХХІ столітті:
перспективні та пріоритетні
напрями досліджень»**

(8–9 травня 2020 року)

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

**УДК 34«20»(063)
Ю73**

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету:

Коломоєць Т.О. – доктор юридичних наук, професор

Члени організаційного комітету:

Болокан І.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Верлос Н.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Колпаков В.К. – доктор юридичних наук, професор

Лютіков П.С. – доктор юридичних наук, доцент

Макаренков О.Л. – кандидат юридичних наук, доцент

Сквірський І.О. – доктор юридичних наук, доцент

Шарая А.А. – кандидат юридичних наук, доцент

Ю73 **Юридична наука в XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень** : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 8–9 травня 2020 року / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2020. – 260 с.

ISBN 978-966-992-130-7

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Юридична наука в XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень», яка відбулася на базі юридичного факультету Запорізького національного університету 8–9 травня 2020 року.

УДК 34«20»(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Гончаров А. В.

Деякі аспекти дослідження законодавства про соціальний захист населення в період Другої світової війни..... 10

Моїсєєва Т. М.

Історичний досвід підготовки кадрів для пенітенціарної системи (за матеріалами «Тюремного вестника») 12

Нестеренко О. М.

Вплив неформального правового виховання на свідомість суб'єктів правового спілкування..... 17

Ромашко А. О.

Роль принципу пропорційності під час реалізації дискреційних повноважень органами державної влади..... 20

СЕКЦІЯ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Боняк В. О.

Безсторонність і незалежність як засади організації й функціонування судової влади в Україні..... 25

Лісовська В. С.

Законодавче регулювання обмеження прав людини в умовах виняткових правових режимів 29

СЕКЦІЯ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Вудвуд К. С.

Основні рішення Європейського суду з прав людини по справах про право на повагу до приватного і сімейного життя: дослідження та правовий аналіз..... 34

Грабовський В. В.

Згода на посмертне донорство в контексті практики Європейського суду з прав людини..... 39

Гуйван П. Д.

До питання про правове забезпечення свободи інформації та недопущення обмеження доступу до неї..... 42

Іваницький А. М.	
Способи захисту права власності Європейським судом з прав людини.....	47
Крушельницька Г. Л.	
Питання поширення права на обов'язкову частку у спадщині на дітей спадкодавця, зачатих за його життя та народжених живими після відкриття спадщини	51
Мосякіна О. А., Карпенко Р. В.	
Договір пожертви: спільні риси та відмінності від договору дарування	55
Нагнибіда В. І.	
Постановлення виконуваного арбітражного рішення як обов'язок складу арбітражу	58
Підпарубоча А. В., Карпенко Р. В.	
Спільна власність подружжя на житло: окремі питання.....	61
Сапейко Л. В.	
Витрати, пов'язані з вирішенням цивільного спору третейським судом.....	65
Ярошевська Т. В.	
Зміст особистих немайнових прав творця на об'єкти промислової власності	68
СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	
Борисенко Д. О.	
Роль електронних технологій у підвищенні ефективності господарського судочинства.....	72
Бочков П. В.	
Господарська компетенція підприємств релігійних організацій.....	75
Ковалишин О. Р.	
Заборона викупу акцій за рахунок позикових коштів («financial assistance prohibition»)	77
Новікова В. С.	
Проблемні питання участі бізнесу у формуванні нових практик ведення бізнесу на засадах сталого розвитку	81

СЕКЦІЯ 5. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гуцу С. Ф.

Вплив Industry 4.0 на професійну підготовку кадрів 84

Запорожець О. Є.

Щодо дій роботодавця, якщо стався нещасний
випадок на підприємстві 89

Зімін М. В.

Щодо поняття потерпілого за законодавством України
про загальнообов'язкове державне соціальне
страхування від нещасного випадку на виробництві
та професійного захворювання 93

Снігур Д. Д., Малишевська К. Г., Карпенко Р. В.

Гендерна рівність у трудових відносинах 97

СЕКЦІЯ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Бакай Ю. Ю.

Щодо плати за землю під час карантинних заходів 101

Корнієнко В. М.

Виробництво органічної сільськогосподарської
продукції в Україні в умовах євроінтеграції
та зміни клімату: окремі правові питання 105

Корнієнко Г. С.

Загальнонаукові методи вивчення агробізнесу
як правової категорії 108

Кульчій І. М.

Деякі питання адаптації аграрного законодавства
України до законодавства ЄС у сфері використання генетично
модифікованих зернових 111

Статівка А. М.

Щодо правових аспектів приватизації земель, наданих
у постійне користування аграрним установам та організаціям
для науково-дослідних цілей 115

Шеховцов В. В.

Особливості методу фауністичного права:
теоретико-прикладний аспект 120

СЕКЦІЯ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Атаманчук Н. І.

Правове регулювання обігу енергетичних напоїв
та перспективи їх акцизного оподаткування в Україні 125

Басов С. А.

Децентралізація в урядовій сфері: історія, мета, аспекти 129

Борисенко Д. О.

Конфлікт інтересів у діяльності посадових осіб органів
місцевого самоврядування 132

Гурін Д. П.

Адміністративний процес у вітчизняній правовій доктрині 136

Івановська А. М.

До питання про сутність поняття «публічна влада» 139

Ігнатова А. С.

Окремі аспекти перевищення службових повноважень
державним службовцем під час поширення коронавірусної
хвороби (COVID-19) 143

Коломієць М. В.

Поняття та характеристика адміністративних обмежень 147

Красноборова М. П.

Дослідження проблематики створення та діяльності спільних
слідчих груп 150

Крюкова Д. О.

Історія адміністративного становлення центральної
виборчої комісії 154

Міщенко Т. М.

Корупційні ризики у діяльності експертної служби
МВС України 157

Пилипенко В. А.

Актуальні питання модернізації системи надання
адміністративних послуг в Україні 161

Столбовий В. М.

Профілактика професійної деформації публічних
службовців у сфері національної безпеки України 164

СЕКЦІЯ 8. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Ворогук А. V.

Problematic issues of use of weapons to convicts in Ukraine 167

Бурдін В. М.

Окремі проблеми призначення довічного позбавлення волі за КК України 171

Єрмак В. В.

Дійове каяття як підстава для звільнення особи від кримінальної відповідальності 175

Ільїна О. В.

Щодо специфіки відбування покарання у виді виправних робіт 178

Коломієць Н. В.

Доцільність застосування умовно-дострокового звільнення до осіб, засуджених до довічного позбавлення волі в умовах сьогодення 182

Лісіцина Ю. О.

Питання насильства щодо жінок у практиці Європейського суду з прав людини 187

Трачук Л. Е.

Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів: напрямки реформування законодавства 191

Щербініна І. Ю.

Доктринальні підходи до розуміння об'єкта злочину через призму заподіяння йому шкоди 194

СЕКЦІЯ 9. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Алексейчук А. О.

Криміналістична класифікація видів пред'явлення для впізнання (проблеми теорії та практики) 199

Гетьман Г. М.

Порушення принципу змагальності у досудовому розслідуванні: реалії та перспективи 205

Грига М. А., Патрікац М. С.	
Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування підкупу виборця, учасника референдуму	207
Дятел Ю. Г.	
Особливості тактичних прийомів при розслідуванні вбивства матір'ю новонародженої дитини	211
Лавчи Я. Д., Сіренко О. В.	
Засада верховенства права під час проведення слідчих (розшукових) дій	214
Салтиков С. М.	
Конфіденційне співробітництво у кримінальному провадженні: ознаки та правова характеристика	217
Чемерис І. М.	
Використання спеціальних знань у провадженнях за фактами заволодіння безготівковими коштами	222
Юлдашева С. А., Мельник О. В.	
Дослідження правничої термінології кримінального законодавства	226
СЕКЦІЯ 10. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Ковтун П. С.	
Адвокатська монополія: досвід Франції	230
Мартинюк В. Я.	
Міжнародні стандарти підготовки судді як складової розвитку його компетентності	234
Пешкічева А. Ю.	
Ефективність судової реформи в Україні	237
СЕКЦІЯ 11. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Bardakova V. V.	
The freedom of expression due to the ECHR: the scope of protection	241
Kolosovska D. V.	
Infringement of article 17 ECHR by the Holocaust denial	246

Staretska O. V.

Trademarks in the light of the European convention
of human rights..... 250

СЕКЦІЯ 12. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Олексюк М. М.

Проблеми суперечностей у сучасній зарубіжній
філософії кримінального права (концептуальна
парадигма Ентоні Даффа)..... 256

Чемерис І. М.

*аспірант кафедри галузевого права
Херсонського державного університету*

заступник керівника Херсонської місцевої прокуратури

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ФАКТАМИ ЗАВОЛОДІННЯ БЕЗГОТІВКОВИМИ КОШТАМИ

Злочини, вчинені із використанням безготівкових операцій, перебувають на стику різних сфер знань, що обумовлено як використанням при їх вчиненні технічних пристроїв, так і їх скоєнням у специфічних областях професійної діяльності, таких як банківська, бухгалтерська, телекомунікаційна. Розуміння закономірностей функціонування цих сфер обумовлює і розуміння механізмів слідоутворення, що є запорукою успішної протидії цим злочинам.

Очевидно слідчий не в змозі на високому рівні володіти тонкостями різних галузей знань, в той час як усвідомлення послідовностей дій можливих правопорушників вимагає від останнього компетентності. Задля вирішення цих питань кримінальним процесуальним законодавством передбачено інститут спеціаліста та судових експертиз. Залучення спеціалістів до кримінальних проваджень про злочини, вчинені із використанням безготівкових операцій, має вирішальне значення для формування плану розслідування, визначення першочергових слідчих дій, складання обґрунтованих клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, призначення та швидкого проведення експертних досліджень. Проте на даний час єдина думка з приводу процесуальної регламентації, змісту та класифікації форм спеціальних знань не сформована. Значною мірою це пов'язано із не регламентованістю цього питання законодавством, а тому класифікації, що наводяться науковцями, значною мірою мають суто теоретичне значення.

Вивчення проблем використання спеціальних знань у кримінальному провадженні найбільш повно висвітлено у працях Грамовича Г.І. Сорокотягина І.Н., Махова В.Н., Когутич І.І., Корухова Ю.Г. Іщенко П.П., Щербаковського М.Г.

Як зазначає Когутич І.І. спеціальні знання – це така сукупність професійних знань, навичок вмінь, яка отримана в результаті спеціальної освіти та/або досвіду роботи відповідає сучасному розвитку певної галузі правозастосування, науки, техніки, мистецтва

або ремесла, є достатньою для проведення відповідними суб'єктами компетентного (кваліфікованого) вирішення питань, які цікавлять слідство чи суд, в конкретному провадженні.

В основу сучасної доктрини спеціальних знань у кримінальному судочинстві покладено поділ на непроцесуальну і процесуальну форми використання спеціальних знань. Волобуєвим А.Ф. на підставі різного правового статусу суб'єктів застосування спеціальних знань запропоновано наступну їх класифікацію:

а) фахівці, процесуальний статус яких в кримінальному судочинстві законодавством не визначається (ревізори, бухгалтери, інспектори та інші, які проводили перевірки або дослідження і матеріали котрих слугували підставою для порушення кримінальної справи або надавали іншу непроцесуальну допомогу);

б) фахівці, які виступають в кримінальному процесі як свідки виявлення на основі своїх спеціальних знань юридично значущих обставин (ревізори, бухгалтери, інспектори та інші, які були допитані як свідки);

в) фахівці, які залучаються до участі в проведенні слідчих дій для надання допомоги слідчому в порядку встановленому кримінально-процесуальним законодавством («спеціаліст»);

г) фахівці, які залучаються до участі в кримінальній справі для дачі висновку з досліджуваних спеціальних питань («експерт») [1; 22].

Водночас на увагу заслуговує класифікація спеціальних знань, наведена Г. І. Грамовичем, в основу якої покладено саме стан законодавчої регламентації. Ним виділено спеціальні знання: вказані та регламентовані кримінально-процесуальним кодексом; вказані, але не регламентовані кримінально-процесуальним кодексом; не вказані і не регламентовані законом». Вказані та регламентовані кримінально-процесуальним кодексом форми Г. І. Грамович називає процесуальними і до них відносить: «використання спеціальних знань слідчим; спеціалістом, який приймає участь в слідчих діях; педагогом при допиті неповнолітнього; перекладачем і особою, яка розуміє знаки німого або глухого; обізнаною особою при проведенні слідчої дії без безпосередньої участі слідчого; судово-медичним експертом або лікарем при проведенні судово-медичного освідування; експертом, призначеним особою, яка проводить дізнання, слідчим, прокурором або судом». Вказані, але не регламентовані кримінально-процесуальним кодексом і не вказані та не регламентовані законом Г. І. Грамович називає непроцесуальними і до них

відносить: ревізію; технічні та інші обстеження; попереднє дослідження слідів, речових доказів обізнаною особою для отримання орієнтуючої інформації; проведення досліджень співробітниками експертно-криміналістичних підрозділів; консультаційно-довідкова робота; технічна допомога обізнаної особи [2; 16].

З аналізу ст. 71 КПК України вбачається, що законодавством регламентовано виключно практичне застосування обізнаною особою знань у формі «безпосередньої практичної допомоги» під час проведення слідчих дій, при цьому можливість надання «консультацій» не знаходить жодного втілення у подальших процесуальних нормах. Зокрема, спеціаліст не може бути допитаний, та його знання не можуть бути відображені і залучені у будь-які процесуальній формі, порядок його залучення для надання такої консультації не визначено. Це унеможливує ефективне використання спеціальних знань спеціаліста у формі «консультацій».

Що стосується непроцесуальних форм використання спеціальних знань, то їх, на думку Ваканич О.В., не можна виключити з кримінального процесу, бо вони існують й успішно застосовуються для повного, всебічного і об'єктивного дослідження обставин правопорушення [3].

Не погоджуємось із вказаною позицією з огляду на наступне. Кримінальний процес – це врегульована кримінально-процесуальним законом діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду [4]. Тобто не регламентованість таких форм виносить їх за межі кримінального процесу. Натомість незважаючи на визнання науковцями важливості непроцесуальних форм використання спеціальних знань фактично відсутні теоретичні напрацювання щодо надання їм процесуального втілення.

З точки зору практичного використання спеціальних знань за критерієм значення для кримінального провадження на нашу думку варто виділити наступні види:

- Ті, що формують докази (експертне дослідження, вилучення речових доказів спеціалістом під час слідчих дій);
- Ті, що забезпечують виявлення механізму слідоутворення (довідки, матеріали ревізій, службових розслідувань, що складені поза рамками досудового розслідування, допит спеціаліста);

Саме така класифікація може забезпечити удосконалення регламентації порядку використання спеціальних знань. З цією метою пропонуємо дещо змінити законодавче визначення поняття спеціаліста та викласти ч. 1 та 2 ст. 71 КПК України у наступній

редакції: спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та/або навичками застосування технічних або інших засобів, і залучається до провадження постановою слідчого для надання показів в межах компетенції або безпосереднього виконання дій, що потребують застосування технічних пристроїв та засобів, відповідних спеціальних знань і навичок.

З приводу напрямків подальшого удосконалення інституту спеціалістів у кримінальному провадженні, ми погоджуємось із позицією Жидкова В. щодо необхідності закріплення можливості допиту обізнаної особи саме у статусі спеціаліста, а також передбачити відповідальність спеціалістів за надання неправдивих показів та відмову від їх надання, шляхом внесення відповідних змін до ст. 384, 385 КК України [5].

Література

1. Волобуєв А. Ф. Наукові основи комплексної методики розслідування корисливих злочинів у сфері підприємництва: автореф. дис.на здобуття наук. ступеня доктора юр. наук: 12.00.09. Харків, 2002. С. 24.
2. Грамович Г. И. Тактика использования специальных знаний в раскрытии и расследовании преступлений : учеб. пособ. / Грамович Г. И. – Минск : МВШ МВД СССР, 1987.
3. Ваканич О.В. Форми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1466/>
4. Поняття, суть і завдання кримінального процесу. Національна академія внутрішніх справ. *Мультимедійний навчальний посібник*. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lectons/lection1_1.html.
5. Жидков В. Проблемні аспекти взаємодії сторін кримінального провадження зі спеціалістами. URL: <https://lexinform.com.ua/yuridychna-praktyka/problemni-aspekty-vzayemodiyi-storin-kryminalnogo-provadhennya-zi-spetsialistamy/>.